

Canvi tecnològic i creixement econòmic: a noves preguntes, noves respostes

Hi ha pocs temes en què existeixi un ampli consens entre els economistes. Un d'aquests temes és que, perquè millorin els estàndards de vida, és imprescindible un ritme de creixement sostingut de la productivitat. Amb aquesta màxima com a guia, es podria pensar que els espectaculars avanços tecnològics que estan tenint lloc ens situen en una època immillorable perquè la productivitat continuï creixent amb força. Això, sense cap mena de dubte, ens hauria de permetre mirar el futur amb optimisme.

No obstant això, el creixement de la productivitat ha disminuït de manera significativa. Aquest fenomen no és puntual ni es concentra en alguns països, sinó que es ve observant de manera sostinguda a les principals economies, tant avançades com emergents. Un exemple val més que mil paraules: als EUA, si el creixement de la productivitat laboral dels quatre últims anys hagués estat el del període 1996-2007, en l'actualitat, el poder adquisitiu dels seus ciutadans seria el 8% més alt del que és.

El fenomen preocupa i ocupa economistes i agents responsables de dissenyar la política econòmica. No obstant això, les receptes que se solen oferir es poden resumir en un «fa falta més educació i més inversió». Aquesta fórmula era vàlida fa dècades, en especial en l'era industrial, però, avui dia, la seva efectivitat no està garantida.

Com s'apunta als articles del Dossier, les feines estan canviant ràpidament i, de retruc, també ho estan fent les habilitats necessàries per treure el màxim profit de les noves tecnologies. És imprescindible que el sistema educatiu s'adapti a aquests canvis. No n'hi ha prou amb més educació. La naturalesa de la inversió que fan la majoria d'empreses avui dia també té poc a veure amb la que es duia a terme fa unes dècades. Als EUA, la inversió en actius intangibles, com disseny de productes o *software*, és ja clarament superior a la inversió en actius tangibles, com edificis o maquinària. Malgrat això, la majoria de programes d'impuls de la inversió es focalitzen en el concepte clàssic d'inversió.

Adaptar-se a aquests canvis és imprescindible i, segurament, inevitable. Però, si s'actua tard o de manera reactiva, difícilment es podrà treure el màxim profit de les noves tecnologies. No n'hi ha prou amb reformular les receptes clàssiques. Parafrasejant Mario Benedetti, «cuando creíamos que teníamos todas las respuestas, de pronto, nos han cambiado todas las preguntas».

L'anomenada Quarta Revolució Industrial ja està transformant de manera profunda tant l'estructura productiva de l'economia com el procés de difusió tecnològica. Les economies del futur seran les que disposin del marc més adequat per donar resposta a aquestes noves tendències.

Així, les referències que s'utilitzen normalment per definir les accions de política econòmica, com la dimensió empresarial o el sector, haurien d'incorporar nous paràmetres que capturin millor l'essència de l'activitat que realitzen les noves empreses. Noti's que cada vegada hi ha més empreses difícilment classificables en un sector específic. Amazon o Google són els exemples de referència, però la llista és enorme i creixent. Naturalment, la regulació que defineix el marc competitiu de les empreses, i en especial la regulació del mercat laboral, també hauria de ser part essencial de la nova agenda de política econòmica.

Pel que fa a la difusió tecnològica, es constata la convivència d'un selecte grup d'empreses molt productives amb un sector empresarial molt més endarrerit que no utilitza les millores tecnològiques al seu abast. Actuar sobre aquest segon grup té un potencial enorme, tant per la seva dimensió com pel marge de creixement que té. Iniciatives que permetin a les empreses adquirir un millor coneixement de l'evolució del seu sector –o d'un grup d'empreses de referència– en temps real, utilitzant tota la informació disponible, poden exercir d'esperó perquè adoptin les millors pràctiques.

Podrem mirar el futur amb optimisme si acceptem que les preguntes han canviat i que som capaços d'oferir noves respostes.

Oriol Aspachs

Director de Macroeconomia i Mercats Financers

31 de gener de 2018